

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

Factors Affecting Teaching Quality of Primary School Teachers in the Southern Border Provinces

ศราวุธ สุวรรณวรบุญ* และ อีร์ หฤทัยธนาสันต์
Sarawut Suwanworaboon* and Theera Haruthaithanasan

สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus

*ติดต่อผู้เขียน sarawut_math49@hotmail.com

ส่งบทความ 13 พฤศจิกายน 2561 ■ แก้ไข 23 ธันวาคม 2561 ■ ตอบรับ 2 มกราคม 2562 ■ เผยแพร่ 12 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบตัดขวาง (cross-sectional study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มโรงเรียนจำนวน 360 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากเกณฑ์ 1 ต่อ 10 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นเป็นรายเขตพื้นที่การศึกษาทั้งหมด 10 เขต ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครู ซึ่งแบบสอบถามมีข้อคำถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และผ่านกระบวนการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพของเครื่องมือโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค้อยู่ในช่วง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นในแต่ละตัวแปรแฝงอยู่ในช่วง 0.72-0.89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มี 4 ปัจจัย ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู แนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้มีการอภิปรายผลและนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คำสำคัญ: เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู, ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน, คุณภาพการสอนของครู, จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This research is a cross-sectional study aiming at investigating the factors affecting teaching quality of primary school teachers in the southern border provinces. The sample was the group of 360 schools determined by sample size criterion of 1 per 10 times of the observed variable. The stratified random sampling approach was afterward employed in 10 educational service areas in the southern border provinces -Pattani, Yala, Narathiwat, and Songkhla. The research instruments used to collect the data were 2 questionnaires including a questionnaire for school administrators and a questionnaire for teachers. The questionnaires contained 5 rating scales questions. They had been examined and qualified. The Index of item objective congruence (IOC) was in the range of 0.667-1.000, and the reliability in each variable was in the range of 0.721-0.891. The data was analyzed by the structural equation modeling approach. The findings showed that there were 4 significant factors having an impact on teaching quality of the primary school teachers in the southern border provinces, namely, good attitude towards teacher profession, student-based teaching concept, operational motivation creation for teachers and academic leadership of school administrators. These factors were discussed and presented as policy recommendations.

Keywords: good attitude towards teacher profession, academic leadership of school administrators, teaching quality of teachers, southern border provinces

■ บทนำ

ประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ในทางตรงกันข้ามผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของไทยในระดับชาติและในระดับนานาชาติ ต่างบ่งชี้ว่าคุณภาพการศึกษาของไทยตกต่ำและเป็นเช่นนี้ มาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน โดยปัจจัยที่ทำให้ผลประเมินออกมาในลักษณะนี้เกิดจากหลายสาเหตุด้วยกันและปัจจัย หนึ่งในนั้นที่สำคัญ คือ ครูผู้สอน (นพพร ชลารักษ์, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติพร ปัญญาภิบาล (2540) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับครู เนื่องจากครูเป็นผู้ใช้หลักสูตรและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ตามหลักสูตรและยังสอดคล้องกับ Wong (1999) ที่กล่าวไว้ว่า หากมองย้อนกลับไป 40 ปีที่ผ่านมาในวงการศึกษาคงพบว่าไม่มีนวัตกรรมใดที่สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้ ปัจจัยเดียวที่สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น คือ ครูและคุณภาพการสอนของครู

จากที่กล่าวมาในข้างต้นแสดงให้เห็นว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน (พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน, 2551) ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องเป็นผู้ที่จัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพอันเกิดจากการออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหา ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงรู้จักเลือกใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่า เกิดการค้นพบวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด (กฤติยา อริยา, วารินทร์ แก้วไธ, และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท, 2559) เพราะฉะนั้น การศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู จึงเป็นสิ่งที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อนำไปสู่การค้นหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูทั้งในแง่ของการปรับปรุงและการพัฒนาเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (เบญจมาศ กระตารัตน์, 2556) ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่การสอนของครูมีคุณภาพก็ย่อมส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพัฒนาขึ้นในที่สุด (ทองพันธ์ ยงกุล, 2554)

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประกอบด้วย จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัด

สงขลา ได้แก่ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา อำเภอบันนังสวย และอำเภอจะนะ เป็นพื้นที่ที่ประสบกับปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำมาอย่างยาวนานและวิกฤตสุดของประเทศ ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่มีการจัดลำดับผลการทดสอบระดับชาติขึ้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จะพบว่า พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะอยู่อันดับรั้งท้ายของประเทศอยู่เสมอ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ซึ่งแน่นอนว่าสาเหตุแห่งปัญหาในการจัดการศึกษาอันส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตกต่ำจึงหนีไม่พ้นปัจจัยด้านคุณภาพการสอนของครูซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในหลาย ๆ ปัจจัย (ทิฆัมพร สมพงษ์, วุฒิชัย นิยมเทศ, เอกรินทร์ สังข์ทอง, และ เรชา ชูสุวรรณ, 2559) และน่าจะเป็นปัจจัยอันดับต้น ๆ ที่ถูกสังคมตั้งคำถามว่าครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพียงพอหรือยัง

ที่ผ่านมาจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูพบว่ายังขาดมุมมองเชิงระบบจึงอาจทำให้ปัจจัยค้นพบไม่ครอบคลุมทุกมิติและอาจเป็นไปได้ว่าปัจจัยสำคัญบางปัจจัยขาดหายไป ส่งผลทำให้การแก้ปัญหาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลกับคุณภาพการสอนของครูจำเป็นต้องมองในภาพรวมอย่างเป็นระบบ ซึ่งกรอบแนวคิดระบบเปิด (open systems framework) เป็นทฤษฎีวิเคราะห์องค์การที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีระบบ (system theory) ที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเป็นโครงสร้างในลักษณะที่มีการนำปัจจัยนำเข้า (input) สู่กระบวนการแปรสภาพ (transformative process) และส่งผลให้เกิดผลผลิต (output) จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะใช้ในการวิเคราะห์การดำเนินงานของโรงเรียนอันจะนำไปสู่การวินิจฉัยเหตุแห่งปัญหาได้อย่างถูกต้องแม่นยำและรวดเร็วขึ้น (Lunenburg & Ornstein, 2008) รวมถึงช่วยขยายขอบเขตการวิเคราะห์โรงเรียนได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ (ธงชัย สันติวงศ์, 2541) สามารถมองเห็นมิติทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมต่าง ๆ และปัจจัยทุก ๆ ประเภทที่เข้ามาสู่กระบวนการบริหารซึ่งเป็นกระบวนการแปรสภาพในโรงเรียนว่าสามารถนำไปสู่คุณภาพการสอนของครูได้อย่างไร (วุฒิชัย นิยมเทศ, 2556)

ดังนั้นจากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้กรอบแนวคิดระบบเปิดเพื่อค้นหาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูอย่างครอบคลุม ตลอดจนสร้างความตระหนักให้กับผู้สนใจและที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่

จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้นำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและกรอบแนวคิดในการเพิ่มคุณภาพการสอนของครูที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสอดคล้องกับบริบทการแข่งขันในสังคมโลกยุคปัจจุบัน ตลอดจนบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติต่อไป

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

■ กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้มีกรอบแนวคิดระบบเปิด (open systems framework) (Lunenburg & Ornstein, 2008) เป็นกรอบแนวคิดหลัก รวมถึงปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู และรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยคัดสรรตามสมมุติฐานทางทฤษฎีที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีปัจจัยคัดสรรที่คาดว่ามามีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด 11 ปัจจัยดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า 8 ปัจจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านครู มี 5 ปัจจัย ประกอบไปด้วยระดับประสบการณ์การสอนของครู คือ ระยะเวลาที่สั่งสมประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ซึ่งครูที่มีระดับประสบการณ์การสอนสูงย่อมสามารถถ่ายทอดความรู้และสิ่งต่างๆ ให้แก่นักเรียนได้อย่างถูกต้องเป็นลำดับขั้นตอน และมีความต่อเนื่อง มีความรอบรู้เนื้อหาสาระและสามารถรู้จุดบกพร่องของนักเรียนได้ลึกซึ้งกว่าครูที่มีระดับประสบการณ์น้อย (จตุพร วงศ์ไชย, สุชาติ ลิ้มตระกูล, และ กิตติศักดิ์ นิวิรัตน์, 2557) *ครูมีภูมิสำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้* คือ ครูที่มีสถานที่เกิดและได้รับการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่เกิดจนจบการศึกษาภาคบังคับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีความคุ้นชินกับวิถีชีวิตและสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่และย่อมมีขวัญกำลังใจที่ดี สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นันทพล วิทยานนท์, 2555) *ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาตรงสาขาวิชา* คือ ครูที่สอนในสาขาวิชาที่ตรงกับวุฒิการศึกษาที่สำเร็จซึ่งมีความรู้และความ

แม่นยำในเนื้อหาวิชาอย่างลึกซึ้ง มีความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้และสามารถทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (บุษยมาศ แสงงาม, 2555) *เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู* คือ การที่ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีความตั้งใจในการทำงานทั้งหน้าที่การสอนและหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนปรารถนาดีต่อผู้เรียนทุกคนซึ่งการที่ครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูย่อมทำให้ครูตระหนักอยู่เสมอว่าหน้าที่ของครูคือการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อให้นักเรียนมีโอกาสร่วมประสบความสำเร็จในการเรียนให้มากที่สุดและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน (เกษม บุตรดี, 2548) *แนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ* เป็นทัศนคติหรือความเชื่อในการสอนของครูที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนอันเป็นผลทำให้ครูแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการสอนที่ครูมีบทบาทเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในกิจกรรมการเรียนต่างๆ ที่นักเรียนต้องการฝึกฝนจนบรรลุเป้าหมายแห่งการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นศาสตร์การสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยมีวิธีการสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน อาทิ การสอนแบบโครงงาน การศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น ซึ่งหากครูเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและธรรมชาติของรายวิชาย่อมทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีคุณภาพและส่งผลดีกับผู้เรียนในที่สุด (พรรณี ภูวนารี, 2557)

1.2 ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน มี 2 ปัจจัย ประกอบไปด้วย *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน* เป็นพฤติกรรมการบริหารที่แสดงออกในเชิงวิชาการเป็นหลัก มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน รวมทั้งมีความสามารถจูงใจให้ผู้เกี่ยวข้องรวมพลังกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมมุ่งเน้นงานวิชาการเป็นหลักและตั้งใจในการที่จะทำให้อะไรก็ตามคุณภาพการศึกษาบรรลุเป้าหมาย (สิริวณี วสุภัทร, 2551) *เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน* คือ ระดับของเวลาที่ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนและเวลาที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตั้งแต่เวลา 08.00-16.30 น. ของวันจันทร์ถึงวันศุกร์ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการส่วนใหญ่มุ่งเทเวลาค่อนข้างมากในการบริหารจัดการโรงเรียนในภาพรวมและบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดผลดีสูงสุดต่อโรงเรียน (ชุมพล คำวงศ์, 2553)

1.3 ปัจจัยด้านโรงเรียน มี 1 ปัจจัย ได้แก่ *บรรยากาศโรงเรียนที่ดี* คือ การเกิดความรู้สึกของบุคลากรในโรงเรียนที่รับรู้ได้ถึงบรรยากาศด้านการงานที่ดี ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ความทุ่มเทในการทำงาน

เพื่อหน่วยงาน ความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างต่อเนื่องและบรรยากาศด้านกายภาพที่ดี อาทิ อาคารเรียนและห้องเรียน เป็นระเบียบเรียบร้อยและเพียงพอ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนอันจะส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้ของครูเกิดประสิทธิภาพมีความพร้อมในการใช้งาน เป็นต้น ซึ่งบรรยากาศในโรงเรียนที่ดีย่อมส่งผลทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและมุ่งมั่นทุ่มเทอย่างเต็มที่ซึ่งย่อมส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูอันจะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน (ธเนศ ขำเกิด, 2533)

2. ด้านกระบวนการแปรสภาพ มี 3 ปัจจัย ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ พฤติกรรมการบริหารที่ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวัดและประเมินผล ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ในการทำงานของสถานศึกษาซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมย่อมทำให้เกิดความหลากหลายในแนวทางการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา (สิรินารถ แวลง่า, 2557) การคงอยู่ของครู คือ ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติหน้าที่สอนอยู่กับโรงเรียนปัจจุบัน ซึ่งครูนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนและหากครูไม่ย้ายโรงเรียนบ่อย ๆ ปฏิบัติการสอนอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนเป็นเวลานาน ๆ ย่อมทำให้ครูมีเวลาในการวิเคราะห์ผู้เรียนและคิดค้นวิธีสอนที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน (สุรพล สุวรรณแสง, 2553) การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู คือ การสร้างแรงปรารถนาให้ครูในการทำงานให้สำเร็จตามหน้าที่ของครูโดยการตอบสนองต่อความต้องการความสำเร็จ ความต้องการการยอมรับนับถือ ความต้องการสังคม ความต้องการความมั่นคงในงานและความต้องการพื้นฐานซึ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นแรงขับสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานของครูเป็นไปด้วยความทุ่มเทและเต็มศักยภาพอันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (เรณู สนิล, 2552)

ส่วนปัจจัยด้านผลผลิตซึ่งเป็นตัวแปรตามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มี 1 ปัจจัย คือ *คุณภาพการสอนของครู* ซึ่งความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูโดยการจัดลำดับส่วนประกอบของเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหาบทเรียน การใช้สื่อการสอน สื่อเทคโนโลยีและกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจอย่างกระจ่างชัดและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งการสอนที่มีคุณภาพของครูย่อมเอื้อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและกลายเป็นความคิด

รวบยอดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและต่อยอดการเรียนรู้ต่อไป (เกษตรชัย และหิม, 2550)

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยคัดสรรตามสมมุติฐานทางทฤษฎี

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และบริบททั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยคัดสรรตามสมมุติฐานทางทฤษฎีภายใต้กรอบแนวคิดระบบเปิดดังนี้

ระดับประสบการณ์การสอนของครูและครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาตรงสาขาวิชาส่งผลต่อทั้งเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู (จุฑามาศ มุสิกเกิด, 2548; Allport, 1935) และแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ (หทัยรัตน์ เทพสถิตย์, 2542; Heimlich, 1993) ซึ่งทั้งสองปัจจัยหลังนี้ยังเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู (Ahmad, Said, Zeb, Sihatullah, & Rehman, 2013; บุญช่วย ภักดี, 2551) นอกจากนี้เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูยังส่งผลต่อทั้งแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญและการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู (พรณี ภูนาрі, 2557; วิไลลักษณ์ เขมวงศ์, 2547)

ครูมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูและการคงอยู่ของครู (บุปผา ทองสาย, 2547; สมเดช พิศาลไพโรจน์, 2557) ซึ่งทั้งสองปัจจัยหลังนี้ยังเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครูและยังพบว่าการคงอยู่ของครูส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2553; ชันญาณุช ปิ่นทองคำ, 2555)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลโดยตรงไปยังคุณภาพการสอนของครู (ถาวร เล็งเอียด, 2550) และยังส่งผลต่อทั้งเวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน (Lunenburg & Ornstein, 2008) และการบริหารแบบมีส่วนร่วม (ศรุติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์, 2555) ซึ่งทั้งสองปัจจัยหลังนี้ยังเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู (สุวรรณา รุทธนาบุรุษ, 2540; ถาวร เล็งเอียด, 2550) นอกจากนี้ยังพบว่าบรรยากาศโรงเรียนที่ดีส่งผลโดยตรงไปยังคุณภาพการสอนของครู (วรรัตน์ นิยมไทย, 2555) และยังส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู (แพรวพรรณ ติใหม่, 2558) ซึ่งเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู (ชันญาณุช ปิ่นทองคำ, 2555)

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยคัดสรรตามสมมุติฐานทางทฤษฎีภายใต้กรอบแนวคิดระบบเปิดที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นสามารถแสดงเป็นภาพประกอบได้ดังแผนภูมิที่ 1

■ วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) แบบตัดขวาง (cross-sectional study) (บุญญพัฒน์ ไชยเมล์, 2556) ที่เก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการสำรวจและเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร ณ จุดเวลาหรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1,035 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากเกณฑ์ 1 ต่อ 10 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวแปรแฝงได้ทั้งสิ้น 12 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ 36 ตัวแปร ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากอัตราส่วน 1:10 จึงมีจำนวนเท่ากับ 360 โรงเรียน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งหมด 10 เขต จากนั้นในแต่ละเขตเลือกโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (systematic random sampling) (ไพศาล วรคำ, 2554) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูซึ่งแบบสอบถามทั้งสองฉบับมีข้อความส่วนใหญ่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและมีบางส่วนที่เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบเขียนตอบ ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยวิธีการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยข้อความทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ในช่วง 0.667-1.000 (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) จากนั้นทดลองใช้ (try out)

แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับกับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 โรงเรียน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) รายตัวแปรแฝงที่เป็นข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ซึ่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในช่วง 0.831-0.891 และแบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับครูมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในช่วง 0.721-0.871 แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยได้ (Nunnally, 1978)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ 2 วิธี ได้แก่ การส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามพร้อมด้วยแบบสอบถาม รวมทั้งดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ส่วนอีกวิธีคือการขอความร่วมมือจากเครือข่ายผู้บริหารและครูในการส่งและการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์ก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์โดยตรวจสอบการแจกแจงปกติ (normal distribution) ความสัมพันธ์เป็นเส้นตรง (linearity) ค่าคลาดเคลื่อนคงที่ (homoscedasticity) การกระจายตัวปกติของค่าคลาดเคลื่อน (normally distributed errors) ค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน (no autocorrelation) และภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) ซึ่งปรากฏว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดผ่านเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์ตามเกณฑ์ของ Rahman (2015) Garson (2012) และ Kline (2005)

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis: CFA) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างโมเดลสมการโครงสร้างจากสมมุติฐานทางทฤษฎีตามหลักการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ในโปรแกรม Mplus และดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันซึ่งมีการดำเนินการปรับโมเดลทั้งสิ้น 12 ครั้ง โดยการเพิ่มเส้นความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้จากการแนะนำของโปรแกรม Mplus จนกระทั่ง

โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (model fit) ตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2010) ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันหลังการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายที่ปรากฏดังตาราง 1 พบว่า ดัชนีที่ใช้วัดความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์การพิจารณาของ Hair et al. (2010) ผ่านเกณฑ์ทุกดัชนี ประกอบด้วย ค่า CFI เท่ากับ

0.950 ค่า TLI เท่ากับ 0.940 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.037 ค่า SRMR เท่ากับ 0.048 และค่าไคสแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งพิจารณาจากค่า P-Value<0.05 (ในกรณีที่ตัวแปรสังเกตได้มากกว่าหรือเท่ากับ 30 และกลุ่มตัวอย่างต้องมากกว่า 250) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง	ค่าที่ยอมรับได้ว่ามีความสอดคล้อง	ค่าที่ได้จากการคำนวณ	ผลการพิจารณา
CFI	CFI > 0.900	0.950	ผ่าน
TLI	TLI > 0.900	0.940	ผ่าน
RMSEA	RMSEA < 0.070	Estimate=0.037, 90 Percent C.I. อยู่ในช่วง 0.032-0.042	ผ่าน
SRMR	SRMR < 0.080	0.048	ผ่าน

$\chi^2=891.613$, $df=591$, P-Value=0.000

3. การประเมินความตรงของตัวแปรแฝง ผู้วิจัยทำการประเมินความตรงของตัวแปรแฝง (construct validity) โดยวัดจาก 3.1) ความตรงเชิงลู่เข้า (convergent validity) ซึ่งประกอบด้วยค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ (Composite Reliability หรือ CR) และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variance Extracted หรือ AVE) ของตัวแปรแฝงทั้งหมดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.604-0.879 และ 0.629-0.717 ตามลำดับ และ 3.2) ความตรงเชิงจำแนก (discriminant validity) วัดจากค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงแต่ละคู่ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง -0.311-0.699 และค่าที่คำนวณได้ทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมินความตรงของตัวแปรแฝงตามเกณฑ์ของ Ahmad, Zulkurnain, และ Khairushalimi (2016)

4. วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างในโปรแกรม Mplus

■ ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลของโมเดลสมการโครงสร้างที่ปรากฏดังตาราง 2 และแผนภูมิที่ 1 สามารถสรุปเป็นรายงานผลการวิจัยเป็นลำดับดังนี้

1. ระดับประสบการณ์การสอนของครูและครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาตรงสาขาวิชาไม่มีอิทธิพลต่อทั้งเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและแนวทางการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ

2. เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อทั้งคุณภาพการสอนของครู การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูและแนวทางการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.209, 0.174 และ 0.505 ตามลำดับ ซึ่งสองปัจจัยหลังเป็นปัจจัยส่งผ่านที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อไปยังคุณภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.553 และ 0.327 ตามลำดับ

3. ครูมีภูมิสำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีอิทธิพลต่อทั้งการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู และการคงอยู่ของครูและต่อมายังพบว่าการคงอยู่ของครูไม่ได้ส่งผลต่อทั้งการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูและคุณภาพการสอนของครู

4. บรรยากาศโรงเรียนที่ดีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.723 และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูซึ่งเป็นปัจจัยส่งผ่านที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อไปยังคุณภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.327 แต่บรรยากาศโรงเรียนที่ดีไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพล

ทางตรงเชิงบวกต่อคุณภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.252 และยังมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อทั้งเวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนและการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.445 และ 0.830 ตามลำดับ แต่ทั้งสองปัจจัยหลังซึ่งเป็นปัจจัยส่งผ่านไม่มีอิทธิพลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู

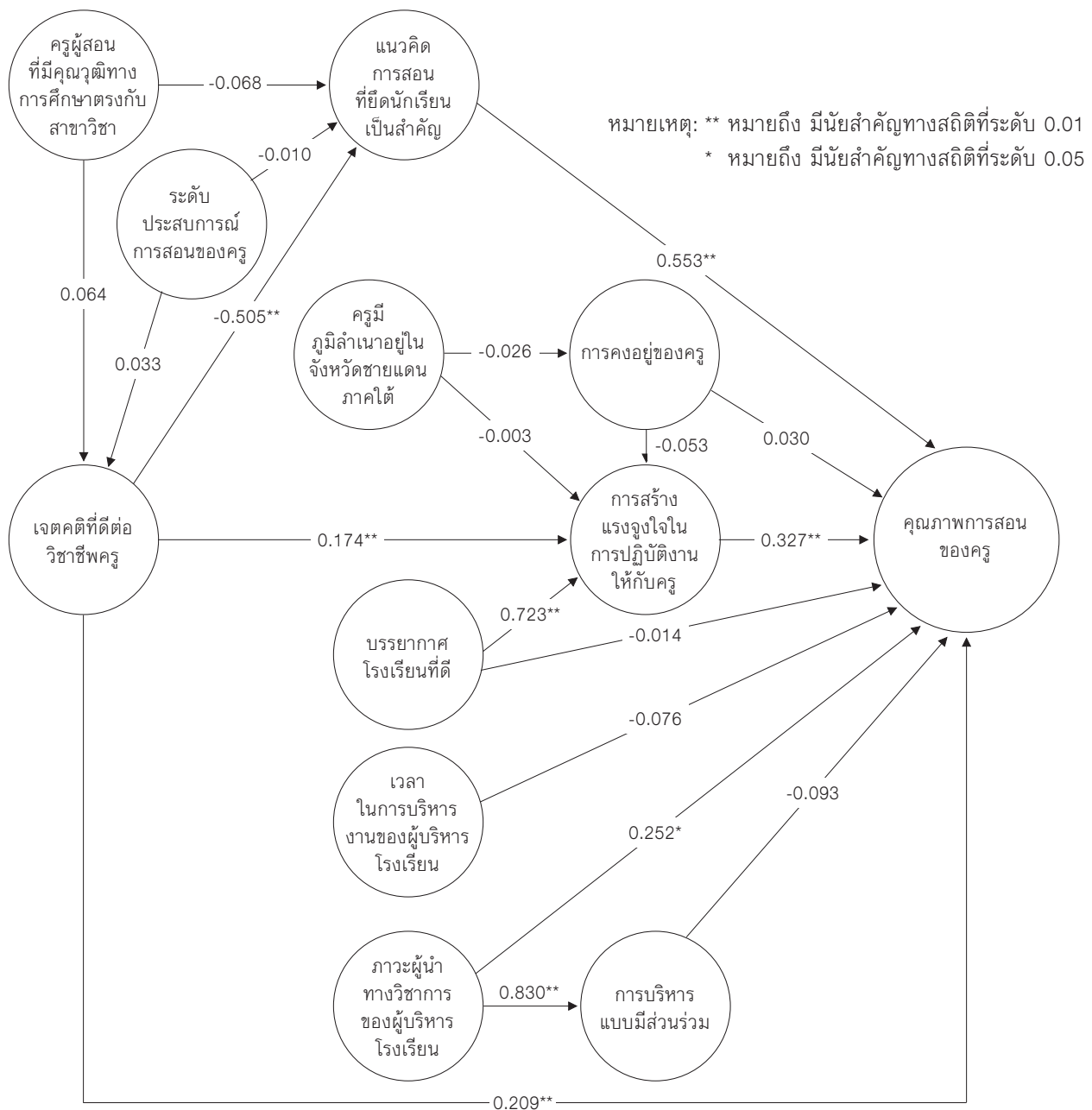
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลของโมเดลสมการโครงสร้าง

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล						
	คุณภาพการสอนของครู	การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู	การคงอยู่ของครู	แนวคิดการสอนที่ศึกษานิเทศก์เป็นสำคัญ	เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน
ระดับประสบการณ์การสอนของครู	-	-	-	-0.010	0.033	-	-
ครูมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	-	-0.003	0.026	-	-	-	-
ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาตรงสาขาวิชา	-	-	-	-0.068	0.064	-	-
เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	0.209**	0.174**	-	0.505**	-	-	-
แนวคิดการสอนที่ศึกษานิเทศก์เป็นสำคัญ	0.553**	-	-	-	-	-	-
เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน	-0.076	-	-	-	-	-	-
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	0.252*	-	-	-	-	0.830**	0.445**
บรรยากาศโรงเรียนที่ดี	-0.014	0.723**	-	-	-	-	-
การบริหารแบบมีส่วนร่วม	-0.093	-	-	-	-	-	-
การคงอยู่ของครู	0.030	0.053	-	-	-	-	-
การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู	0.327**	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: ค่าสถิติที่ปรากฏในตาราง หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (path coefficient)

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แผนภูมิที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

■ อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ปรากฏ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับประสบการณ์การสอนของครูและครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาตรงสาขาวิชาไม่ส่งผลต่อทั้งเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นผู้วิจัยมองว่าอาจเป็นได้ว่าเจตคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลอันเกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างยาวนานจึงทำให้เจตคติของบุคคลค่อนข้างมีเสถียรภาพและยากที่จะเปลี่ยนแปลง (Bloom, 1964) เช่นเดียวกัน หากครูไม่ได้

มีต้นทุนด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมาก่อน การอบรมเพียงระยะเวลาสั้น ๆ หรือแม้กระทั่งการเรียนรู้ในหลักสูตรวิชาชีพครูจนกระทั่งจบหลักสูตรอาจสามารถเปลี่ยนแปลงให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพได้ไม่ชัดเจนเพียงพอซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สรณนิยม (constructivist theory of learning) ที่กล่าวว่าครูแต่ละคนมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเป็นของตนเอง (Ladachart, 2011) อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ในอดีตของครูแต่ละคน การที่ครูจะตอบสนองต่อการอบรมอย่างจริงจังขึ้นอยู่กับว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนในการอบรมนั้นมีปฏิสัมพันธ์อย่างไรกับแนวคิดเดิม

ของครู หากการอบรมให้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวคิดเดิมของครู ครูก็มีแนวโน้มที่จะเปิดรับแนวทางจากการอบรมแต่หากไม่ครูก็มีแนวโน้มที่จะเพิกเฉยต่อแนวทางจากการอบรม (ลือชา ลดาชาติ, จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, รุ่งทิวา กองสอน, และ วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง, 2560) ดังนั้นระดับประสบการณ์การสอนและการสอนตรงวุฒิของครูจึงอาจไม่เพียงพอที่จะสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาเจตคติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับครูได้มากพอที่จะส่งผลให้ระดับประสบการณ์การสอนและการสอนตรงวุฒิของครูส่งผลต่อเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ

ในทำนองเดียวกัน แนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญถือเป็นเจตคติแบบหนึ่งของคนด้วยเช่นกันและควรเป็นต้นทุนที่ครูควรมีตั้งแต่ก่อนเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูเช่นเดียวกับเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูซึ่งหากครูไม่ได้มีแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญอยู่ในจิตใต้สำนึกมาตั้งแต่ต้น อันอาจมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากบริบทของประเทศไทยที่การจัดการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นสำคัญได้ยึดครองอำนาจในการจัดการเรียนรู้อย่างยาวนานและปัจจุบันยังอาจครองอำนาจอยู่อย่างเหนียวแน่น (ทิสนา ขมมณี, 2554) ซึ่งครูอาจได้รับการซึมซับแนวคิดการสอนที่ยึดครูเป็นสำคัญมาตั้งแต่ตอนเป็นนักเรียนจึงทำให้ถึงแม้จะมีการฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้อยึดนักเรียนเป็นสำคัญอย่างเข้มข้นขณะเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูหรือการอบรมเพียงแค่วาระเวลาสั้น ๆ ขณะที่ประกอบอาชีพครูก็ย่อมเป็นสิ่งที่ยากที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อแนวคิดการสอนที่ฝังแน่นในจิตใจได้ ดังนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ทั้งระดับประสบการณ์การสอนของครูและการที่ครูมีวุฒิทางการศึกษาตรงสาขาวิชาส่งผลต่อแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2. เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูส่งผลโดยตรงไปยังคุณภาพการสอนของครูและยังส่งผลต่อทั้งการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูและแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู สำหรับผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่าเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูส่งผลโดยตรงไปยังคุณภาพการสอนของครู ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูย่อมมีความต้องการในการพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น อยู่เสมอ โดยจะพยายามออกแบบกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจ เน้นการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนรู้อมีประสิทธิภาพ รวมถึง

ไฝหาความรู้เพิ่มเติมในด้านความรู้และทักษะการสอนให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเนื้อความรู้และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด (วิไลลักษณ์ เขมวงศ์, 2547) ดังนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมส่งผลทำให้การสอนของครูมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง มีความน่าสนใจและเป็นการสอนที่มีคุณภาพในที่สุด

ส่วนผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่า เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูซึ่งเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู พบว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ อเทตยา แก้วศรีหา, กระพันธ์ ศรีงาน, และ โกวิท วัชรินทรานกูร (2558) ที่กล่าวไว้ว่าครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูย่อมมีความตั้งใจสูงในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและมีความรู้สึกพร้อมที่จะทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านหน้าที่การสอนหรืองานประจำด้านอื่น จึงทำให้ครูมีแรงขับสำคัญที่เรียกว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลให้ครูมีความทุ่มเทและความเพียรพยายามในการจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Ahmad et al., 2013) เมื่อเป็นเช่นนี้จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูและเมื่อครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครูย่อมมีแรงขับอันทรงพลังจากภายในที่ทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนด้วยความตั้งใจและทุ่มเทความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ พยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเอื้อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูจึงเป็นปัจจัยต้นทางที่สำคัญที่ทำให้ครูมีความตั้งใจสูงในการปฏิบัติหน้าที่และเกิดแรงขับที่เรียกว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ทำให้ครูมีความพยายามในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอันจะส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

ในท้ายที่สุดผลการวิจัยยังบ่งชี้ว่าเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูส่งผลต่อแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูย่อมมีความปรารถนาที่จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน มีความรัก ความเมตตาและเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุดและย่อมตระหนักถึงความสำคัญของการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อให้กับนักเรียนย่อมคำนึงถึงความสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน รวมถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่จึงเป็นลักษณะที่เน้นให้

นักเรียนเกิดองค์ความรู้จากการฝึกทักษะกระบวนการคิดของตนเองรวมถึงการเผชิญสถานการณ์เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาซึ่งสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนบ่งชี้ถึงการสอนที่มีคุณภาพของครูซึ่งมีที่มาจากแนวทางการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) เพราะฉะนั้นเมื่อใดก็ตามที่ครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของตน ครูย่อมตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นปกติวิสัยและย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนที่ทำให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพให้กับนักเรียน

3. ครูมีภูมิสำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และการคงอยู่ของครูต่างไม่ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดคุณภาพการสอนของครู ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ตามมุมมองของผู้วิจัยมีความคิดเห็นถึงแม้ว่าครูที่มีภูมิสำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีขวัญและกำลังใจเป็นอย่างดีเพราะได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวและญาติพี่น้องที่อยู่รอบกาย (สมเดช พิศาลไพโรจน์, 2557) และสามารถปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมายาวนานได้โดยไม่รู้สึกวิตกกังวลหรือรู้สึกเครียดมากเกินไปกับข่าวสารด้านสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นรายวัน แต่อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดทางด้านสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นย่อมทำให้ความทุ่มเทในการปฏิบัติงานเกิดข้อจำกัด อาทิ การบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนหรือการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา นักเรียนโดยเน้นความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชนทำได้ค่อนข้างยาก (วัชรินทร์ หนูสมตน, 2553) ประกอบกับโรงเรียนส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังคงขาดความพร้อมในหลายๆ ด้าน อาทิ ครูสอนไม่ครบชั้น ครูไม่ตรงวุฒิ คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เป็นต้น ทำให้ครูต้องจัดการเรียนการสอนท่ามกลางความขาดแคลน จึงอาจส่งผลทำให้ครูเกิดความเหนื่อยล้า ท้อแท้ และเบื่อหน่าย (นริศ สังสนา, สุชาติ บางวิเศษ, และ กาญจน์ เรืองมนตรี, 2558) กลายเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งย่อมมีผลทำให้ความมุ่งมั่นตั้งใจของครูที่จะคงอยู่ในโรงเรียนอย่างยาวนานเพื่อพัฒนาการสอนและนักเรียนให้มีคุณภาพลดลงตามไปด้วย ดังนั้นการคงอยู่ของครูที่ไร้ซึ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานย่อมทำให้การจัดการเรียนการสอนขาดความทุ่มเท ไร้เป้าหมาย ไม่กระตือรือร้นในการค้นหาสื่อและวิธีการสอนใหม่ๆ ใช้การสอนแบบเดิมๆ เพื่อให้จบไปวันๆ และเมื่อเป็นเช่นนี้การสอนของครูย่อมไม่มีพัฒนาการ ขาดความน่าสนใจ ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและไร้คุณภาพในที่สุด

4. บรรยากาศโรงเรียนที่ดีส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครูซึ่งเป็นปัจจัยส่งผ่านที่ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ตามมุมมองของผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการมีบรรยากาศในการทำงานที่ดี อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียน มีความอบอุ่นแบบฉันท์มิตรพี่น้อง เป็นต้น ย่อมทำให้ครูมีทัศนคติที่ดีและเกิดแรงจูงใจในการทำงาน รวมถึงเต็มใจที่จะทำงานด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทเพื่อให้บรรลุ ผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน (พระสืพล จนทอมโม (พิลาสุตา), 2558) จากนั้นเมื่อครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครูย่อมมีแรงขับเคลื่อนพลังจากภายในที่ทำให้ครูแสดงออกซึ่งความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ จัดการเรียนรู้ออกมาให้นักเรียนด้วยความตั้งใจและทุ่มเทความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ของครูภายใต้แรงขับเคลื่อนเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงานย่อมเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและย่อมส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นในท้ายที่สุด

อย่างไรก็ตามบรรยากาศโรงเรียนที่ดีกลับไม่ได้ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูโดยตรงซึ่งผู้วิจัยมองว่าอาจเป็นไปได้ว่าถึงแม้ว่าบรรยากาศด้านการทำงานของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับที่ดีแต่ต้องยอมรับว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมเกี่ยวกับบรรยากาศด้านกายภาพ อาทิ ความพร้อมของอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอน อาคารเรียนและห้องเรียนที่ไม่ค่อยเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่จำนวนมากในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้รับงบประมาณในการสนับสนุนการศึกษาค่อนข้างน้อย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูไม่สามารถทำได้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ยกตัวอย่างเช่น ครูมีกำหนดการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเนื้อหาเพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจให้กับผู้เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้แต่เมื่อปฏิบัติการสอนจริงกลับไม่สามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อเอื้อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้ซึ่งย่อมทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูขาดความสมบูรณ์และไม่มีคุณภาพในที่สุด

5. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลโดยตรงไปยังคุณภาพการสอนของครูและยังส่งผลกระทบต่อเวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนและการบริหารแบบมีส่วนร่วมแต่ทั้งสองปัจจัยหลังซึ่งเป็นปัจจัยส่งผ่านกลับไม่ได้ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู สำหรับผลการวิจัยที่

บ่งชี้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูโดยตรง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ มีนโยบายมุ่งเน้นการบริหารงานวิชาการเป็นหลัก ส่งเสริมบรรยากาศโรงเรียนให้กลายเป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้โดยพฤติกรรมส่วนใหญ่จะเน้นการส่งเสริมให้ครูพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ (เกตุอัมพร มียิ่ง และ สันธะวา คามดิษฐ์, 2560) และยังแสดงออกถึงความสามารถในการโน้มน้าวหรือชักนำให้ครูตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาและร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย รวมถึงนำความรู้และเทคนิคต่างๆ ที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในงานวิชาการ มุ่งเน้นให้ครูพัฒนาวิชาชีพ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตลอดจนนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างครอบคลุมและทั่วถึงเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการเรียนรู้ (Hallinger, 2005) เพราะฉะนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวข้างต้นจึงอาจเป็นสิ่งที่กระตุ้นและส่งเสริมให้ครูมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาขีดความสามารถการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

ส่วนผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อเวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนแต่เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครู ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมทราบดีว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและเป็นงานที่ต้องใช้ความพยายามและความตั้งใจเพื่อทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษารุดไปข้างหน้าจึงค่อนข้างให้ความสำคัญในเรื่องของการทุ่มเทเวลาในการทำงานเพื่อให้เกิดผลดีสูงสุดต่อโรงเรียนและมีการวางแผนในการจัดสรรเวลาในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ อย่างเหมาะสม บริหารเวลาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้ว่าภารกิจใดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดและจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงานให้ลดหลั่นตามลำดับความสำคัญ (วิชัย ราชวงศ์, อนันต์ ศรีอำไพ, และ ประจิตร มหาหิง, 2559) แต่อย่างไรก็ตามเวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกลับไม่ได้ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครูซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเวลาในการบริหารงานอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ

แต่การใช้เวลาส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนของครู อาทิ การเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการณ์การสอน การนิเทศการสอนหรือ การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นต้น แต่อาจใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานอื่นที่นอกเหนือจากงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนของครู อาทิ งานเร่งด่วนทั้งจากภายในกระทรวงศึกษาธิการหรือโครงการต่างๆ ของหน่วยงานอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารโรงเรียนมักถูกดึงออกจากโรงเรียนเพื่อร่วมงานของท้องถิ่น โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางที่จำเป็นต้องให้ความร่วมมือเพราะต้องพึ่งพางบประมาณ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้นเมื่อผู้บริหารขาดการนิเทศติดตามงานด้านการพัฒนาการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่องจึงอาจเป็นเรื่องยากที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปอย่างมีคุณภาพเพราะการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะต้องอาศัยการกำกับติดตามจากผู้บริหารโรงเรียนควบคู่ไปด้วย (วัชรานเล่าเรียนดี, 2550)

ผลการวิจัยยังบ่งชี้ดีกว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมแต่การบริหารแบบมีส่วนร่วมไม่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครู ซึ่งผู้วิจัยมองว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมเป็นบุคคลที่พร้อมจะรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทุกด้านที่สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้สามารถบรรลุเป้าหมายจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง (ศรุติพงศ์ ภูวธีรวานนท์, 2555) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจึงค่อนข้างที่จะให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิดที่หลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา (สิริรานี วสุภัทร, 2551) แต่อย่างไรก็ตามการบริหารแบบมีส่วนร่วมกลับไม่ได้ส่งผลต่อไปยังคุณภาพการสอนของครูซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าถึงแม้ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรครูภายในโรงเรียน อาทิ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้ การมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน เป็นต้น แต่โดยธรรมชาติของครูส่วนใหญ่ยังขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยเฉพาะด้านหลักสูตรและการสอนจึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูขาดความมั่นใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรรวมถึงการนิเทศการสอน ตลอดจนไม่กล้านำเสนอความคิดในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

สอนซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทักษะการสอนของครู (ทวีศักดิ์ ยศดา, ชูศักดิ์ เอกเพชร, และ วีระยุทธ ชาติเอกาญจน์, 2558) เมื่อเป็นเช่นนี้การจัดการเรียนรู้ของครูย่อมไม่มีความหลากหลาย ใช้รูปแบบการสอนเดิมๆ ไม่มีพัฒนาการด้านทักษะการสอนและย่อมทำให้การสอนของครูไม่มีคุณภาพในที่สุด

■ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญเป็นปัจจัยต้นทางที่สำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครูซึ่งทั้งสองปัจจัยดังกล่าวไม่สามารถสร้างได้ในระยะเวลาอันสั้นและต้องใช้เวลานานพอสมควรและยาวนาน บางครั้งหลักสูตรวิชาชีพครูในระดับมหาวิทยาลัยหรือการอบรมในระยะเวลาสั้นๆ อาจไม่สามารถทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญได้เท่าที่ควรหากนักศึกษาวิชาชีพครูไม่ได้มีต้นทุนด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญมาก่อน ดังนั้นควรมีกระบวนการคัดกรองบุคคลที่จะเข้าศึกษาวิชาชีพครูให้ได้คนที่มีต้นทุนด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งเมื่อผ่านหลักสูตรที่เน้นการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูควบคู่ไปกับการรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญอย่างเข้มข้น ผลผลิตที่เกิดขึ้นย่อมได้ครูมืออาชีพที่จัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเปี่ยมไปด้วยเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและแนวคิดการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญออกไปปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

2. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำเป็นต้นทุนในการบริหารโรงเรียนอยู่แล้วแต่สิ่งที่น่าจะเป็นส่วนเติมเต็มให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการมากขึ้น คือ ทักษะทางวิชาการซึ่งการพัฒนาทักษะทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนควรเริ่มต้นจากการเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว อาทิ การเรียนรู้งานวิชาการจากครูวิชาการโรงเรียนที่มีประสบการณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักสูตรและการสอนร่วมกันกับครูในโรงเรียน เช่น การวิเคราะห์และปรับปรุงหลักสูตร เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนในโรงเรียน การแก้ปัญหาชั้นเรียน การทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรหมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมจากทั้งการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากเพื่อนผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านงานวิชาการที่ประสบความสำเร็จ จากอินเทอร์เน็ต เอกสารต่างๆ งานวิจัยหรือตำราที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในงาน

วิชาการอันจะนำไปสู่การส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ผู้บริหารโรงเรียนมีเวลาในการกำกับติดตามและการส่งเสริมศักยภาพด้านการเรียนการสอนและด้านหลักสูตรเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับครูในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนเพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

3. ถึงแม้บรรยากาศโรงเรียนที่ดีด้านการทำงานของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเป็นจุดเด่นของพื้นที่ที่สามารถเอื้อให้ครูเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการสอนของครูแต่บรรยากาศโรงเรียนด้านกายภาพยังคงเป็นปัญหาสำหรับพื้นที่แห่งนี้ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการขาดความพร้อมในส่วนของห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์การทดลอง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น จึงอาจทำให้เกิดความไม่สะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครูและย่อมส่งผลให้แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูลดลงซึ่งในท้ายที่สุดการสอนที่มีคุณภาพของครูย่อมเกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มงบประมาณเพื่อสนับสนุนเพิ่มเติมจากเงินอุดหนุนรายหัวปกติให้กับโรงเรียนขนาดเล็กให้เพียงพอกับศักยภาพในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนตามความจำเป็นเร่งด่วนและความเหมาะสมเพื่อให้โรงเรียนที่ยังขาดแคลนด้านงบประมาณสามารถพัฒนาบรรยากาศด้านกายภาพให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

■ เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤติยา อริยา, วาริรัตน์ แก้วอุไร, และ เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 5(2), 1-17.
- กิตติพร ปัญญาบุญผล. (2540). *รูปแบบของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน: กรณีศึกษาสำหรับครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- เกตุอัมพร มียิ่ง, และ สันธะวา คามดิษฐ์. (2560). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(100), 234-245.

- เกษตรชัย และหิม. (2550). องค์ประกอบในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 13(3), 436-453.
- เกษม บุตรดี. (2548). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จตุพร วงศ์ไชย, สุชาติ ลีตระกูล, และ กิตติศักดิ์ นิเวรัตน์. (2557). ปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 4(7), 75-90.
- จุฑามาศ มุสิกเกิด. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ของประสบการณ์ทำงาน เจตคติต่อวิชาชีพครูและความพึงพอใจในชีวิตต่อวัฒนธรรมการทำงานของครูจังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชันญาณัฐ ปันทองคำ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ชุมพล คำวงศ์. (2553). การศึกษาการใช้เวลาในการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ถาวร เล็งเอียด. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทวีศักดิ์ ยศธา, ชูศักดิ์ เอกเพชร, และ วีระยุทธ ชาดะกาญจน์. (2558). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเรียนการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2(1), 68-86.
- ทองพันธ์ ยงกุล. (2554). การวิเคราะห์พหุระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดศรีสะเกษ (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ทิมพร สมพงษ์, วุฒิชัย เนียมเทศ, เอกรินทร์ สังข์ทอง, และ เรชา ชูสุวรรณ. (2559). การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 14(1), 97-107.
- ทศนา แคมมณี. (2554). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2541). *ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ธเนศ ข้าเกิด. (2533). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. *วิทยาจารย์*, 82(2), 18-20.
- นริศ สังสนา, สุชาติ บางวิเศษ, และ กาญจน์ เรืองมนตรี. (2558). การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9(พิเศษ), 256-270.
- นwor ชลารักษ์. (2558). บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น*, 9(1), 64-71.
- นันทพล วิทยานนท์. (2555). รูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บุญช่วย ภักดี. (2551). การวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการตามการรับรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้อง (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- บุปผา ทองสาย. (2547). ปัจจัยที่เกี่ยวกับการคงอยู่ของครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร-อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.
- บุษยามาศ แสงงาม. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะทางการสอนของครูระดับประถมศึกษาที่สอนไม่ตรงวุฒิการศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ: การวิเคราะห์พหุระดับ (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เบญจมาศ กระตารัตน์. (2556). ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนวิทยาศาสตร์โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ประสพชัย พูลนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18, 375-396.
- บุญญพัฒน์ ไชยเมล์. (2556). การกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงพรรณนาในงานสาธารณสุข. *วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 26(1), 65-84.
- พรณี ภูณรี. (2557). ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสไตล์การสอนกับสไตล์การเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- พระสัท จันทมโม (พิลาสุตา). (2558). *บรรยากาศองค์การในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย-มหามกุฏราชวิทยาลัย, นครปฐม.
- พิมพ์ดี เดชะคุปต์, และ พรทิพย์ แซ่ซ่ง. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- แพรวพรรณ ดีใหม่. (2558). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในโรงเรียนและบรรยากาศในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ไพศาล วรคำ. (2554). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม: ตรกรศึกษาการพิมพ์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2553). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: บริษัทเพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น.
- เรณู สีนิล. (2552). *การพัฒนาแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 กรณีศึกษา: โรงเรียนวัดลาดตระโง่ง โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดศรีวงศ์* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- ลือชา ลดาชาติ, จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, รุ่งทิพา กองสอน, และ วิลาวัลย์ โพธิ์ทอง. (2560). กรณีศึกษาครูวิทยาศาสตร์ที่จัดกิจกรรมการสืบเสาะหลังจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ: ข้อค้นพบจากโครงการคู่มือพัฒนาครู. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 10(2), 89-108.
- วรรัตน์ นิยมไทย. (2555). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารและบรรยากาศโรงเรียนที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน และความไว้วางใจในโรงเรียนเอกชน* กรุงเทพฯ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2550). *การนิเทศการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วัชรินทร์ หนูสมตน. (2553). *การวิจัยสวนวิธี: ความทุ่มเทในการทำงานของครูในพื้นที่พัฒนาธรรมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- วิชัย ราชวงศ์, อนันต์ ศรีอำไพ, และ ประจิตร มหาหิง. (2559). *รูปแบบการบริหารเวลาในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. *วารสารวิชาการธรรมศาสตร์*, 16(3), 95-107.
- วิไลลักษณ์ เขมวงศ์. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- วุฒิชัย นิยมเทศ. (2556). *รูปแบบการบริหารการศึกษาสู่อาเซียนของโรงเรียนอนุบาลสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 24, 92-105.
- ศรุตพงศ์ ภูวรัชรานนท์. (2555). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการผ่านการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
- สมเดช พิศาลไพโรจน์. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของครูโรงเรียนพื้นที่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานการสัมมนาเรื่อง การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- _____. (2560). *โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน* (พ.ศ. 2557-2560) “สะท้อนปัญหาและทางออกตอบใจหทัยปฏิรูปการศึกษาไทย”. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.
- สิรธานี วสุภัทร. (2551). *ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สิรินารถ แวสง่า. (2557). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.
- สุรพล สุวรรณแสง. (2553). *ปัจจัยการคงอยู่ของครูเอกชนในระบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- สุวรรณา รุทธนานุรักษ์. (2540). *การบริหารเวลาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- หทัยรัตน์ เทพสถิตย์. (2542). *การศึกษารูปแบบการเรียนการสอนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกลุ่มภาคตะวันออก* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อเททยา แก้วศรีหา, กระพัน ศรีงาน, และ โกวิท วัชรินทรานุกร. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 10(2), 57-66.

- Ahmad, I., Said, H., Zeb, A., Sihatullah, & Rehman, K. U. (2013). Effects of professional attitude of teachers on their teaching performance: Case of government secondary school teachers in Malakand Region, Khyber Pakhtunkhwa, Pakistan. *Journal of Educational and Social Research*, 3(1), 25-31.
- Ahmad, S., Zulkurnain, N. N. A., & Khairushalimi, F. I. (2016). Assessing the validity and reliability of a measurement model in Structural Equation Modeling (SEM). *British Journal of Mathematics & Computer Science*, 15(3), 1-8.
- Allport, G. W. (1935). *Attitudes In Handbook of Social Psychology*. Massachusetts: Clark University Press.
- Bloom, B. S. (1964). *Stability and change in human characteristics*. New York: John Wiley.
- Garson, G. D. (2012). Testing statistical assumption. Retrieved from <http://www.statisticalassociates.com/assumptions.pdf>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hallinger, P. (2005). Instructional leadership and the school principal: A passing fancy that refuses to fade away. *Leadership and Policy in Schools*, 4(3), 221-239.
- Heimlich, J. E. (1993). *Measuring teaching style: A correlational study between the Van Tilburg/Heimlich sensitivity measure and the Myers-Briggs Personality Indicator on Adult Educators in Central Ohio*. Columbus: Ohio State University.
- Kline, R. B. (2005). *Structural equation modeling*. New York: Guilford Press.
- Ladachart, L. (2011). Thai physics teachers' conceptions about teaching. *Journal of Science and Mathematics Education in Southeast Asia*, 34(2), 174-202.
- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2008). *Educational administration: concept & practices*. Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Rahman, J. A. (2015). *Brief guidelines for methods and statistics in medical research*. Singapore: Springer.
- Wong, H. K. (1999). There is only one way to improve student achievement. Retrieved from <http://www.newteacher.com/pdf/only1way.pdf>